

OBSZARY

**PRZESTĘPCZOŚCI KORUPCYJNEJ W POLSCE
W LATACH 2018–2019**

Rządowy Program Przeciwdziałania Korupcji na lata 2018–2020

CENTRALNE BIURO ANTYKORUPCYJNE

8 MAJA 2020

Szanowni Państwo,

przedstawiam Państwu publikację Centralnego Biura Antykorupcyjnego zawierającą raporty dotyczące obszarów przestępczości korupcyjnej w Polsce w latach 2018–2019.

Dokument powstał w związku z realizacją działania 7.2 Rządowego Programu Przeciwdziałania Korupcji na lata 2018–2020 – *Opracowanie cyklicznych raportów dotyczących obszarów, w których występuje przestępczość korupcyjna oraz zagrożonych taką przestępczością, z uwzględnieniem badań opinii społecznej*, ale należy podkreślić, że jego cel jest znacznie bardziej uniwersalny, niż wypełnienie nałożonego na Biuro obowiązku. Przygotowane na podstawie danych własnych CBA oraz danych z pięciu innych służb raporty przedstawiają przekrojowy obraz korupcji w Polsce. Wskazując na obszary zagrożone taką przestępczością, pozwalają na dokonanie analizy sytuacji oraz strategiczne planowanie działalności instytucji państwowych w zakresie nie tylko zwalczania, ale także przeciwdziałania korupcji.

Serdecznie dziękuję za pomoc i współpracę służbom, instytucjom oraz wszystkim osobom zaangażowanym w przygotowanie poniższych opracowań. Nie ulega wątpliwości, że korupcja w poszczególnych obszarach funkcjonowania państwa jest problemem niezwykle istotnym społecznie, a jednocześnie interesującym poznawczo. Pragnę wyrazić nadzieję, że niniejsze raporty będą stanowiły cenne źródło informacji, wykorzystywane w Państwa codziennej pracy.

Łączę wyrazy szacunku

Cel

Rządowy Program Przeciwdziałania Korupcji na lata 2018–2020 (RPPK) stanowi efekt prac Centralnego Biura Antykorupcyjnego, podjętych na skutek uzgodnień pomiędzy Ministrem Spraw Wewnętrznych i Administracji, będącym podmiotem odpowiedzialnym za wdrożenie i realizację RPPK na lata 2014–2019, a Ministrem Koordynatorem Służb Specjalnych.

RPPK wypełnia obowiązek strategicznego podejścia do przeciwdziałania korupcji, który wynika z rekomendacji Grupy Państw Przeciwko Korupcji (GRECO), zaleceń Unii Europejskiej oraz Rady Europy, jak również z Konwencji Narodów Zjednoczonych Przeciwko Korupcji. Podczas jego tworzenia Biuro kierowało się także koniecznością zachowania spójności ze Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), która została przyjęta przez Radę Ministrów w dniu 14 lutego 2017 r. i stanowi aktualizację Strategii Rozwoju Kraju 2020.

Celem perspektywicznym Programu jest wyznaczenie kierunków prowadzonej w Polsce polityki antykorupcyjnej, a celem operacyjnym ograniczenie przestępczości korupcyjnej i podniesienie antykorupcyjnej świadomości społecznej w kraju. Raporty dotyczące obszarów przestępczości korupcyjnej w Polsce w latach 2018–2019 powstały w następstwie realizacji działania 7.2 RPPK 2018–2020. W opracowaniu uwzględniono badania opinii społecznej.

Otoczenie strategiczne

Rzeczpospolita Polska stoi przed szeregiem różnorodnych zagrożeń i wyzwań, w tym dotyczących korupcji. Przestępczość korupcyjna, stale obecna w życiu społecznym, jest zjawiskiem nie tylko negatywnym etycznie, ale wpływa także na bezpieczeństwo państwa. Zróżnicowane pozostają jedynie jej zakres i stopień oddziaływania na życie gospodarcze, jak również indywidualny byt obywateli.

Zwalczanie korupcji to nie tylko działania represyjne, ale również profilaktyka. Efektywna walka z tą formą przestępczości wymaga przede wszystkim zdiagnozowania okoliczności sprzyjających jej powstawaniu. Zagrożeń można się spodziewać zarówno tam, gdzie wydatkowane są środki publiczne, jak również tam, gdzie instytucje publiczne i podmioty gospodarcze wykazują największą aktywność.

Strategiczna reakcja

RPPK jest dokumentem rządowym. Wyznaczone w nim cele oraz zadania przewidują wprowadzenie nowych rozwiązań prawnych i organizacyjnych na poziomie strategicznym. Realizacja Programu obejmuje wszystkie struktury administracyjne kraju.

W RPPK zaproponowano rozwiązania mające przyczynić się do podniesienia skuteczności działania właściwych służb, organów i instytucji, bez względu na miejsce i zasięg wypełnianych przez nie zadań, które realizowane są przy uwzględnieniu lokalnej specyfiki.

Metodologia tworzenia raportów

Identyfikacja obszarów przestępczości korupcyjnej w Polsce w latach 2018–2019 została przeprowadzona na podstawie danych wyodrębnionych z postępowań przygotowawczych prowadzonych przez Centralne Biuro Antykorupcyjne, Policję, Agencję Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Straż Graniczną, Żandarmerię Wojskową i Krajową Administrację Skarbową.

Źródłem danych przekazanych przez Policję są postępowania przygotowawcze prowadzone przez komórki organizacyjne do walki z korupcją komend wojewódzkich Policji oraz Komendy Stołecznej Policji, a także komórki organizacyjne Centralnego Biura Śledczego Policji oraz Biura Spraw Wewnętrznych Policji właściwe do spraw zwalczania przestępczości korupcyjnej.

Dane przedstawiają liczbę wszystkich postępowań przygotowawczych (zarówno w fazie *in rem*, jak i tych w fazie *in personam*) prowadzonych w sprawach o przestępstwa korupcyjne w danym roku kalendarzowym, a zatem obejmują postępowania w danym roku:

- wszczęte i niezakończone,
- prowadzone i zakończone,
- trwające.

Dla potrzeb opracowania niniejszych raportów przyjęto nw. katalog przestępstw korupcyjnych: sprzedajność urzędnicza (art. 228 k.k.), przekupstwo (art. 229 k.k.), płaćna protekcja czynna i bierna (art. 230 k.k., art. 230a k.k.), przekroczenie uprawnień lub niedopełnienie obowiązków, jeżeli pozostaje w związku z przyjęciem korzyści majątkowej lub osobistej (art. 231 § 2 k.k.), łapownictwo wyborcze (art. 250a k.k.), umożliwienie nielegalnego pobytu na terytorium RP w związku z przyjęciem korzyści majątkowej lub osobistej (art. 264a § 1 k.k.), fałszerstwo intelektualne w związku z przyjęciem korzyści majątkowej lub osobistej (art. 271 § 3 k.k.), wyrządzenie szkody w obrocie gospodarczym, jeżeli pozostaje w związku z przyjęciem korzyści majątkowej (art. 296 § 2–4 k.k.), łapownictwo gospodarcze (art. 296a k.k.), łapownictwo w postępowaniu egzekucyjnym (art. 302 § 2–3 k.k.), zakłócenie przetargu publicznego, jeżeli pozostaje w związku z przyjęciem korzyści majątkowej (art. 305 § 1 k.k.), udzielenie lub przyjęcie korzyści majątkowej lub osobistej, w zamian za zbieranie lub złożenie podpisu pod zgłoszeniem kandydata lub listy kandydatów (art. 497 § 3 kodeksu wyborczego), korupcja sportowa (art. 46–48 ustawy o sporcie), korupcja w obrocie lekami (art. 54 ustawy o refundacji leków).

W przypadku przestępstw określonych np. w art. 231 § 2 k.k., art. 296 k.k. i art. 305 k.k., działanie w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej nie zawsze przesądza o korupcyjnym charakterze przestępstwa, bowiem sprawca może samoistnie działać na szkodę interesu publicznego lub prywatnego, a więc nie ma przyjmującego i wręczającego. Takie sprawy nie zostały uwzględnione w raportach.

Przedmiotem badań były postępowania przygotowawcze w sprawach, w których występował podmiot wręczający korzyść majątkową lub osobistą, albo ich obietnicę, bez względu na fakt, czy został on ujawniony w toku postępowania z imienia i nazwiska.

Do przeglądu postępowań przygotowawczych użyto ankiety ewaluacyjnej według klasyfikacji:

I. obszaru sektora wyodrębnionego strukturą własnościową podmiotu przyjmującego korzyść (obszar sektora):

- publiczny
- prywatny
- publiczno-prywatny

II. obszaru działalności podmiotu przyjmującego korzyść (obszar podmiotu przyjmującego):

- administracja celna i skarbowa
- administracja publiczna
- instytucje finansowe
- organizacje pozarządowe
- organy ścigania i wymiaru sprawiedliwości
- parlamentarzyści
- sektor prywatny – przedsiębiorstwa inne niż spółki prawa handlowego
- służba zdrowia i farmacja
- spółki prawa handlowego
- wojsko

III. obszaru tematycznego związanego z interesem wręczającego korzyść (obszar podmiotu wręczającego):

- bezpieczeństwo i obronność
- działalność finansowa i audyt
- edukacja
- informatyzacja, cyfryzacja i łączność
- infrastruktura, budownictwo i nieruchomości
- ochrona zdrowia
- produkcja, logistyka, transport
- programy unijne
- rolnictwo, leśnictwo, rybołówstwo
- sport
- sztuka, rozrywka, media, rekreacja
- środowisko i przemysł wydobywczy
- wybory i referendum
- wymiar sprawiedliwości
- zatrudnienie i HR

Przykłady:

I. *Postępowanie prowadzone w sprawie korupcji wśród funkcjonariuszy Wydziału Ruchu Drogowego Policji w K., polegającej na odstąpieniu od wykonania czynności służbowej w zamian za korzyść majątkową.*

- Obszar sektora – publiczny
- Obszar podmiotu przyjmującego – organy ścigania i wymiar sprawiedliwości
- Obszar podmiotu wręczającego – wymiar sprawiedliwości

II. *Postępowanie prowadzone w sprawie korupcji wśród kierownictwa Wydziału Ruchu Drogowego Policji w L., polegającej na wydaniu korzystnego rozkazu personalnego („awans poziomy”) w zamian za korzyść majątkową.*

- Obszar sektora – publiczny
- Obszar podmiotu przyjmującego – organy ścigania i wymiar sprawiedliwości
- Obszar podmiotu wręczającego – zatrudnienie i HR

III. *Postępowanie prowadzone w sprawie zmywy przetargowej – zamówienie publiczne organizowane przez uczelnię wyższą w związku z procesem tworzenia nowego systemu informatycznego.*

- Obszar sektora – publiczny
- Obszar podmiotu przyjmującego – edukacja i nauka
- Obszar podmiotu wręczającego – informatyzacja, cyfryzacja i łączność

Wybór kategorii podmiotów, jak i obszarów tematycznych miał na celu uwzględnienie wszystkich obszarów działalności obywateli, a tym samym działalności państwa. Kategoryzacja została więc oparta na katalogu działań administracji rządowej określonych w ustawie z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 945 z późn. zm.).

OBSZARY PRZESTĘPCZOŚCI KORUPCYJNEJ W POLSCE W ROKU 2018

Liczba postępowań przygotowawczych w sprawach o przestępstwa korupcyjne

W 2018 r. prowadzono **1229** postępowań przygotowawczych w sprawach o przestępstwa korupcyjne. Tabela poniżej uwzględnia procentowy udział każdego organu w łącznej liczbie postępowań:

Policja	691	56,2%
Centralne Biuro Antykorupcyjne	223	18,1%
Straż Graniczna	176	14,3%
Żandarmeria Wojskowa	95	7,8%
Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego	25	2,0%
Krajowa Administracja Skarbowa	19	1,6%

Liczba postępowań przygotowawczych ze względu na strukturę właścicielską podmiotu przyjmującego

Ze względu na strukturę właścicielską podmiotu przyjmującego, korupcję można zakwalifikować jako występującą w sektorze publicznym, prywatnym lub publiczno-prywatnym. Liczba postępowań przygotowawczych w podziale na poszczególne sektory, z uwzględnieniem procentowego udziału z łącznej liczby 1229 postępowań, przedstawia się następująco:

Sektor publiczny	895	72,8%
Sektor prywatny	194	15,8%
Sektor publiczno-prywatny	140	11,4%

Liczba prowadzonych postępowań pozwala przyjąć, że w ok. **73%** przypadków korupcji przyjmującym był przedstawiciel sektora publicznego, co oznacza, że korupcja w sektorze publicznym zdarzała się dwa razy częściej niż łącznie w sektorach prywatnym i publiczno-prywatnym.

Jak wynika z raportu przygotowanego przez EY Compliance w ramach 15. Światowego Badania Nadużyć Gospodarczych „Uczciwość pod lupą. Przyszłość zarządzania zgodnością”, tylko 20% ankietowanych spośród kadry zarządzającej w Polsce uważa, że korupcja jest zjawiskiem powszechnym.

Liczba postępowań przygotowawczych według obszaru działalności podmiotu przyjmującego korzyść

administracja publiczna	331	26,9%
organy ścigania i wymiaru sprawiedliwości	299	24,3%
służba zdrowia i farmacja	207	16,8%
spółki prawa handlowego	98	8,0%
sektor prywatny – przedsiębiorstwa inne niż spółki prawa handlowego	95	7,8%
wojsko	67	5,4%
edukacja i nauka	56	4,6%
administracja celna i skarbową	48	3,9%
instytucje finansowe	12	1,0%
parlamentarzyści	10	0,8%
organizacje pozarządowe	6	0,5%

Liczba postępowań przygotowawczych tylko z dwóch obszarów – administracja publiczna oraz organy ścigania i wymiaru sprawiedliwości, stanowi ponad połowę wszystkich postępowań.

Przykłady:

▪ administracja publiczna:

Funkcjonariusze Delegatury CBA w Białymstoku prowadzili postępowanie przygotowawcze w sprawie obietnicy udzielenia oraz udzielenia korzyści majątkowej Konsulowi RP w Mińsku, w związku z pełnieniem przez niego tej funkcji publicznej, w zamian za pozytywne rozstrzygnięcie wniosku o wydanie Karty Polaka i obywatelstwa polskiego ustalonemu obywatelowi Białorusi.

▪ organy ścigania i wymiaru sprawiedliwości:

Funkcjonariusze Krajowej Administracji Skarbowej prowadzili postępowanie przygotowawcze w sprawie ponad 100 funkcjonariuszy i przemytników, którzy w miejscowościach przygranicznych województwa, wspólnie i w porozumieniu z ustalonymi i nieustalonymi osobami uczestniczyli w zorganizowanej grupie przestępczej mającej na celu przywóz ponadnormatywnych ilości wyrobów akcyzowych z Białorusi na obszar celny UE bez zgłoszenia celnego, w zamian za korzyści majątkowe wręczane funkcjonariuszom KAS.

Liczba postępowań przygotowawczych według obszaru tematycznego związanego z interesem wręczającego korzyść

produkcja, logistyka, transport	215	17,5%
bezpieczeństwo i obronność	210	17,1%
infrastruktura, budownictwo i nieruchomości	174	14,2%
ochrona zdrowia	165	13,4%
wymiar sprawiedliwości	111	9,0%
działalność finansowa i audyt	94	7,7%
edukacja	89	7,2%
zatrudnienie i HR	78	6,4%
programy unijne	26	2,1%
informatyzacja, cyfryzacja i łączność	21	1,7%
środowisko i przemysł wydobywczy	17	1,4%
rolnictwo, leśnictwo, rybołówstwo	16	1,3%
sztuka, rozrywka, media, rekreacja	6	0,5%
wybory i referendum	4	0,3%
sport	3	0,2%

W 2018 r. **co trzecie** postępowanie w sprawach korupcji związane było z wręczającym działającym w obszarach obejmujących produkcję, logistykę lub transport, albo bezpieczeństwo i obronność.

Z badań opinii społecznej przeprowadzonych w 2018 r. przez Organizację Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) wynika, że **42% respondentów** pracujących w branży **transportowej** potwierdziło, że doświadczyło w swojej pracy korupcji lub innych zjawisk niepożądanych. Podobnych odpowiedzi udzielił **co trzeci pracownik sektora informatycznego** oraz **co trzeci pracownik sektora finansowego**.

Co zaskakujące, według badań OECD sektorami najbardziej narażonymi na korupcję w 2018 r. były: sektor paliwowy (63% respondentów), wydobywczy (50% respondentów) oraz sektor usług pocztowych (45% respondentów).

Przykłady:

▪ **sektor publiczny:**

Funkcjonariusze Departamentu Operacyjno-Śledczego CBA prowadzili postępowanie przygotowawcze w sprawie przestępstwa płatnej protekcji. Tłumacz przysięgła języka arabskiego ustanowiona przez sąd w odrębnym postępowaniu karnym, wywołując u przedstawiciela strony oskarżonej przekonanie o posiadaniu wpływów u przewodniczącej składu orzekającego, podjęła się pośrednictwa w załatwieniu korzystnego dla strony oskarżonej wyroku, w zamian za korzyść majątkową w wysokości 20% od kwoty 50 000 USD.

Funkcjonariusze Policji prowadzili postępowanie przygotowawcze w sprawie procesu prywatyzacji jednej ze spółek Skarbu Państwa. Grupa urzędników jednego z ministerstw doprowadziła do sytuacji, w której prywatyzacja mogła się odbyć tylko po wcześniejszym przyjęciu przez nich obietnicy wręczenia korzyści majątkowej. W tym celu zarejestrowano szereg spółek w kraju i zagranicą, powiązanych osobowo z grupą urzędników. Na rachunki tych spółek wpływały środki pieniężne pochodzące z realizacji rzekomych zleceń doradczych z zakresu prywatyzacji przedsiębiorstw i analiz rynkowych.

▪ **sektor prywatny:**

Funkcjonariusze Delegatury CBA w Katowicach prowadzili postępowanie przygotowawcze w sprawie niegospodarnego udzielania przez bank spółdzielczy kredytów dla szeregu podmiotów gospodarczych, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej.

Funkcjonariusze Delegatury CBA w Gdańsku prowadzili postępowanie przygotowawcze w sprawie żądania i przyjmowania korzyści majątkowych bądź ich obietnic przez osoby zajmujące stanowiska w firmie zbrojeniowej, w zamian za nadużycie udzielonych im uprawnień, poprzez zastrzeżenie dla siebie 10% niezależnej prowizji od cen zakupu urządzeń i usług od różnych kontrahentów, wliczanej następnie przez oferentów w ceny tych transakcji.

▪ **sektor publiczno-prywatny:**

Funkcjonariusze Delegatury CBA w Krakowie prowadzili postępowanie przygotowawcze w sprawie udzielenia korzyści majątkowej o łącznej wartości co najmniej 825 tys. zł i obietnicy udzielenia korzyści majątkowej o wartości 1 miliona złotych osobie pełniącej funkcję publiczną, w związku z pełnieniem tej funkcji, w zamian za bezprawne wywarcie wpływu na decyzje organów zarządczych spółek Skarbu Państwa albo instytucji państwowych, lub pośrednictwo w załatwieniu spraw w instytucjach państwowych.

OBSZARY PRZESTĘPCZOŚCI KORUPCYJNEJ W POLSCE W ROKU 2018

OBSZAR SEKTORA	SEKTOR PUBLICZNY 73%
OBSZAR PODMIOTU PRZYJMUJĄCEGO	ADMINISTRACJA PUBLICZNA 26,9% ORGANY ŚCIGANIA I WYMIARU SPRAWIEDLIWOŚCI 24,3% SŁUŻBA ZDROWIA I FARMACJA 16,8%
OBSZAR PODMIOTU WRĘCZAJĄCEGO	PRODUKCJA, LOGISTYKA I TRANSPORT 17,5% BEZPIECZEŃSTWO I OBRONNOŚĆ 17,1% INFRASTRUKTURA, BUDOWNICTWO I NIERUCHOMOŚCI 14,2%

OBSZARY PRZESTĘPCZOŚCI KORUPCYJNEJ W POLSCE W ROKU 2019

Liczba postępowań przygotowawczych w sprawach o przestępstwa korupcyjne

W 2019 r. prowadzono **1366** postępowań przygotowawczych w sprawach o przestępstwa korupcyjne. Tabela poniżej uwzględnia procentowy udział każdego organu w łącznej liczbie postępowań:

Policja	820	60,0%
Centralne Biuro Antykorupcyjne	244	17,9%
Straż Graniczna	170	12,4%
Żandarmeria Wojskowa	65	4,8%
Krajowa Administracja Skarbowa	38	2,8%
Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego	29	2,1%

Liczba postępowań przygotowawczych ze względu na strukturę właścicielską podmiotu przyjmującego

Ze względu na strukturę właścicielską podmiotu przyjmującego, korupcję można zakwalifikować jako występującą w sektorze publicznym, prywatnym lub publiczno-prywatnym. Liczba postępowań przygotowawczych w podziale na poszczególne sektory, z uwzględnieniem procentowego udziału z łącznej liczby 1366 postępowań, przedstawia się w sposób następujący:

Sektor publiczny	948	69,4%
Sektor prywatny	218	16,0%
Sektor publiczno-prywatny	200	14,6%

Liczba prowadzonych postępowań pozwala przyjąć, że prawie w **70%** przypadków korupcji przyjmującym był przedstawiciel sektora publicznego. Oznacza to, że korupcja w sektorze publicznym zdarzała się niemal dwa razy częściej niż łącznie w pozostałych obydwu sektorach.

Badania opinii społecznej przeprowadzone w 2019 r. przez Kantar na zlecenie Komisji Europejskiej wskazują, że w opinii polskich przedsiębiorców korupcja nie stanowi dla nich znaczącego problemu. Aż **69%** polskich przedsiębiorców odpowiedziało, że korupcja nie stanowi problemu w prowadzeniu przez nich działalności gospodarczej, zaś **38%** respondentów stwierdziło, że jest to zjawisko bardzo rzadkie lub stosunkowo rzadkie. Podobnych odpowiedzi udzielili przedsiębiorcy brytyjscy oraz francuscy.

Przykłady:▪ **sektor publiczny:**

W 2019 r. funkcjonariusze Żandarmerii Wojskowej prowadzili postępowanie przygotowawcze w sprawie zastępcy dowódcy jednej z jednostek wojskowych na terenie kraju, który w latach 2017–2019, w związku z pełnieniem swojej funkcji, przyjął od prezesa zarządu jednej ze spółek z o.o. korzyści majątkowe o łącznej wartości nie mniejszej niż 45,2 tys. zł. Dowódca sprawował nadzór nad zamówieniami publicznymi prowadzonymi na rzecz jednostki, zaś rzeczona spółka realizowała dla niej zamówienia na dostarczenie specjalistycznego sprzętu wojskowego.

▪ **sektor prywatny:**

Funkcjonariusze Delegatury CBA w Szczecinie prowadzili postępowanie przygotowawcze w sprawie adwokata oraz byłego policjanta, którzy, powołując się na wpływy w instytucjach państwowych, podjęli się załatwienia sprawy zwrotu prawa jazdy w zamian za kwotę 30 tys. zł oraz spowodowania korzystnego rozstrzygnięcia sprawy w postaci umorzenia postępowania karnego w zamian za kwotę 100 tys. zł. W przedmiotowej sprawie zarzuty przedstawiono także psycholog, która – aby utrudnić postępowanie przed sądem – sporządzała nieprawdziwe opinie psychologiczne dotyczące stanu zdrowia oskarżonej, celem takiego przewlekania postępowania, by zatarciu uległy poprzednie wyroki skazujące. Skutkowałoby to zmianą kwalifikacji prawnej czynu oraz brakiem podstaw do orzeczenia przez sąd dożywotniego zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych.

Liczba postępowań przygotowawczych według obszaru działalności podmiotu przyjmującego korzyść

organy ścigania i wymiaru sprawiedliwości	329	24,1%
administracja celna i skarbową	231	16,9%
służba zdrowia i farmacja	227	16,6%
administracja publiczna	216	15,8%
sektor prywatny – przedsiębiorstwa inne niż spółki prawa handlowego	99	7,3%
spółki prawa handlowego	97	7,1%
edukacja i nauka	84	6,1%
wojsko	42	3,1%
organizacje pozarządowe	16	1,2%
instytucje finansowe	14	1,0%
parlamentarzyści	11	0,8%

Z powyższych danych wynika, że w 41% wszystkich prowadzonych postępowań przygotowawczych w Polsce w sprawach korupcji przyjmującym był przedstawiciel organów ścigania lub wymiaru sprawiedliwości albo administracji celnej lub skarbowej.

Przykłady:

▪ organy ścigania i wymiaru sprawiedliwości:

Funkcjonariusze Straży Granicznej prowadzili postępowanie przygotowawcze w sprawie zorganizowanej grupy przestępczej, mającej na celu organizowanie innym osobom nielegalnego przekraczania granicy RP oraz ułatwianie innym osobom pobytu na terytorium RP w celu osiągnięcia korzyści majątkowej. W toku postępowania ustalono, że sprawcy wyszukiwali osoby pochodzące z tzw. państw trzecich (głównie z Ukrainy i Turcji), zainteresowane uzyskaniem za odpłatnością oświadczeń o zamiarze powierzenia wykonywania pracy na terytorium Polski. Stanowiły one następnie podstawę do ubiegania się o wydanie wiz krajowych umożliwiających przekroczenie granicy państwowej RP. Cudzoziemcy faktycznie tej pracy nie podejmowali lub wykonywali ją w innych państwach należących do Unii Europejskiej.

▪ administracja celna i skarbowa:

Funkcjonariusze Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego prowadzili postępowanie przygotowawcze w sprawie funkcjonowania zorganizowanej grupy przestępczej składającej się z pracowników jednego z urzędów skarbowych oraz osób z nimi powiązanych. Wśród podejrzanych byli: naczelnik urzędu skarbowego oraz jego żona, kierownik referatu egzekucji tego urzędu oraz podległy mu pracownik, a także kilkunastu przedsiębiorców. W ramach postępowania ustalono, że naczelnik, który od szeregu lat kierował urzędem skarbowym, w sposób zorganizowany i ciągły przyjmował korzyści majątkowe i osobiste od przedsiębiorców, w zamian za udzielanie im regularnej pomocy polegającej na podejmowaniu korzystnych dla nich decyzji w sprawach podatkowych. Ponadto, pod groźbą zwolnienia z pracy, wymuszał na pracownikach urzędu przekazywanie mu części prowizji uzyskiwanych z tytułu prowadzenia egzekucji.

▪ służba zdrowia i farmacja:

Funkcjonariusze Delegatury CBA w Poznaniu prowadzili postępowanie przygotowawcze w sprawie przyjmowania korzyści majątkowych przez ordynatora jednego z oddziałów szpitala oraz w sprawie udzielania mu korzyści majątkowych w zamian za zachowania stanowiące naruszenie przepisów prawa. W postępowaniu ustalono, że ordynator, w zamian za przyjęcie na oddział lub przedłużenie pobytu na oddziale, przyjmował od członków rodzin pacjentów korzyści majątkowe w postaci pieniędzy, w kwotach od 500 do 3000 zł, oraz artykułów spożywczych.

▪ administracja publiczna:

Funkcjonariusze Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego prowadzili postępowanie przygotowawcze w sprawie udzielania korzyści majątkowych pracownikom Powiatowego Zarządu Dróg, w tym dyrektorowi, jego zastępcy, kierownikom działów oraz inspektorowi nadzoru budowlanego, w zamian za przychylność w ramach procedur udzielania zamówień publicznych na realizację inwestycji drogowych. Korzyści majątkowe przekazywano w zamian za przychylność i pomoc w uzyskiwaniu zamówień w trybie „z wolnej ręki” oraz za takie formułowanie specyfikacji zamówień publicznych, aby spełniał je tylko konkretny wykonawca.

Liczba postępowań przygotowawczych według obszaru tematycznego związanego z interesem wręczającego korzyść

infrastruktura, budownictwo i nieruchomości	328	24,0%
bezpieczeństwo i obronność	194	14,2%
ochrona zdrowia	154	11,3%
wymiar sprawiedliwości	148	10,8%
edukacja	112	8,2%
produkcja, logistyka, transport	111	8,1%
zatrudnienie i HR	104	7,6%
działalność finansowa i audyt	95	6,9%
programy unijne	31	2,3%
informatyzacja, cyfryzacja i łączność	30	2,2%
środowisko i przemysł wydobywczy	20	1,5%
rolnictwo, leśnictwo, rybołówstwo	16	1,2%
sztuka, rozrywka, media, rekreacja	13	0,9%
sport	5	0,4%
wybory i referendum	5	0,4%

W 2019 r. blisko ¼ prowadzonych postępowań przygotowawczych dotyczyła spraw w obszarze infrastruktury, budownictwa i nieruchomości.

Przykłady:

▪ infrastruktura, budownictwo i nieruchomości:

Funkcjonariusze Delegatury CBA we Wrocławiu prowadzili postępowanie przygotowawcze w sprawie żądania od różnych osób korzyści majątkowych w postaci pieniędzy, nieruchomości, usługi budowlanej i prac porządkowo-ogrodowych, oraz ich przyjęcia przez jednego z wiceministrów, w zamian za przyszłą przychylność w związku ze sprawowaniem nadzoru nad instytucjami państwowymi, a także w sprawie nakłaniania przedsiębiorcy przez tegoż urzędnika do udzielenia korzyści majątkowej w zamian za zapewnienie temu przedsiębiorcy wygranej w prowadzonym postępowaniu przetargowym.

Funkcjonariusze Delegatury CBA w Lublinie prowadzili postępowanie przygotowawcze w sprawie złożenia obietnicy wręczenia korzyści majątkowej, a następnie udzielenia korzyści majątkowej w kwocie 10 tys. zł osobie pełniącej funkcję publiczną – syndykowi masy upadłości – w zamian za korzystną sprzedaż z wolnej ręki nieruchomości stanowiącej część masy upadłości.

OBSZARY PRZESTĘPCZOŚCI KORUPCYJNEJ W POLSCE W ROKU 2019

OBSZAR SEKTORA	SEKTOR PUBLICZNY 69,4%
OBSZAR PODMIOTU PRZYJMUJĄCEGO	ORGANY ŚCIGANIA I WYMIARU SPRAWIEDLIWOŚCI 24,1% ADMINISTRACJA CELNA I SKARBOWA 16,9% SŁUŻBA ZDROWIA I FARMACJA 16,6%
OBSZAR PODMIOTU WRĘCZAJĄCEGO	INFRASTRUKTURA, BUDOWNICTWO I NIERUCHOMOŚCI 24,0% BEZPIECZEŃSTWO I OBRONNOŚĆ 14,2% OCHRONA ZDROWIA 11,3%

Bibliografia

- Ustawa z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1468 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o refundacji leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 357).
- EY Compliance, *Uczciwość pod lupą – przyszłość zarządzania zgodnością*, 15. Światowe Badanie Nadużyć Gospodarczych, 2018.
- OECD, „*State-Owned Enterprises and Corruption. What are the risks and what can be done?*”, 2018, s. 28.
- Komisja Europejska, *Flash Eurobarometer 486. Business’ attitudes towards corruption in the EU, 2019.*

CENTRALNE BIURO ANTYKORUPCYJNE

Al. Ujazdowskie 9
00-583 Warszawa
www.cba.gov.pl

Opracowanie
Gabinet Szefa CBA

CENTRALNE BIURO ANTYKORUPCYJNE
